

Łubin wąskolistny

Uwagi ogólne

Duże znaczenie gospodarcze w Polsce ma łubin wąskolistny. Zawiera on w swoich nasionach (31–34%) białka i (6,5%) tłuszczu, oraz charakteryzuje się krótkim okresem wegetacji trwającym 110–120 dni.

Łubin wąskolistny może być uprawiany na glebach klasy IIIa-IVb, zaliczanych do kompleksów żytniego bardzo dobrego i żytniego dobrego, o pH zbliżonym do obojętnego i zasobnych w magnez.

Za uprawą łubinów przemawia wiele zalet. Łubin wąskolistny może być użytkowany na nasiona, zielonkę można przeznaczać na paszę lub przyorywać na polu jako zielony nawóz. Uprawiany w plonie głównym, wtórnym oraz jako międzyplon ścierniskowy.

Łubiny poprawiają strukturę gleby zniszczoną monokulturą zbożową. Gleba, przez poprawę struktury na gruzelkowatą, staje się mniej podatna na zagęszczanie. Palowy system korzeniowy roślin melioruje glebę, co ułatwia jej napowietrzanie, podsiąkanie wody, rozwój korzeni roślin następczych. Łubiny zostawiają dobre stanowisko pod zboża, podnosząc zawartość materii organicznej w glebie. Wnoszą do niej dodatkowo azot jako wynik symbiozy z bakteriami brodawkowymi, które wiążą wolny azot z powietrza. Głęboki i silnie rozwinięty system korzeniowy rozluźnia warstwę podorną i przemieszcza z głębszych warstw gleby składniki mineralne (fosfor, potas, wapń), pozostawiając je uprawom następczym, o płytszym systemie korzeniowym.

Łubiny dzielimy na samokończące i niesamokończące. Odmiany samokończące charakteryzują się bardzo dobrą równomiernością dojrzewania. Odmiany te wytwarzają znacznie mniejszą liczbę pędów bocznych (najczęściej tylko I-rzędu), dlatego zalecana jest większa gęstość siewu. Na glebach lepszych należy stosować mniejszą, a na słabszych większą ilość wysiewu.

Łubin wąskolistny należy wysiewać jak najwcześniej, najlepiej do III dekady kwietnia. Liczba nasion na jednym metrze kwadratowym powinna wynosić 90–120szt/m², z tym że u odmian tradycyjnych powinno to być 90–100 roślin/m², a u samokończących 100–120 roślin/m².

Obecnie w Krajowym rejestrze znajduje się 34 odmiany, różniących się cechami morfologicznymi i użytkowymi.

W województwie świętokrzyskim doświadczenie z łubinem wąskolistnym przeprowadzane było w SDOO Słupia oraz w ŚODR Modliszewice. Opracowanie zostało wzbogacone o dane z doświadczenia zlokalizowanego w województwie małopolskim (SDOO Węgrzce) w celu poszerzenia charakterystyki testowanych odmian.

Ze względu na rosnące zainteresowanie tym gatunkiem w terenie, postanowiono zamieścić informacje o wynikach przeprowadzonych badań w niniejszym opracowaniu.

Wyniki uzyskane z doświadczeń PDO z łubinem wąskolistnym posłużyły do utworzenia dla tego gatunku Listy Odmian Zalecanych (LOZ) w naszym województwie. W 2026 roku liczy 5 odmiany.

Wyniki doświadczeń

W roku 2025 średni plon wzorca dla miejscowości wyniósł **27,9 dt/ha**. Najwyżej plonowały odmiany w SDOO Węgrzce. Niższe plony uzyskano w SDOO Słupia oraz ŚODR Modliszewice. Z badanych odmian największym potencjałem plonotwórczym wykazały się odmiany: **Salsa 105 % wzorca, SM Orion 104 % wzorca, Pogo 103 % wzorca** oraz **SM Kastor 103 % wzorca**. Analiza trzyletnich wyników badań wskazuje, że na uwagę zasługują odmiany: **Agat, SM Orion** oraz **Pogo**.

Wyleganie roślin łubinu wąskolistnego wystąpiło tylko w SDOO Węgrzce w stopniu małym.

Z chorób grzybowych zanotowano zgorzel naczyniową w dwóch punktach doświadczalnych. Najbardziej wrażliwa na patogen zgorzeli naczyniowej okazała się odmiana **Pogo**.

Tabela 1. Łubin wąskolistny. Odmiany badane. Rok zbioru 2025

Lp	Odmiana	Rok wpisania do Krajowego rejestru	Rok włączenia do LOZ	Kod kraju pochodzenia	Adres jednostki zachowującej odmianę lub w przypadku odmiany zagranicznej – pełnomocnika w Polsce.
	1	2	3	4	5
1	SALSA	2015	2019	PL	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o. ul. Kasztanowa 5 ; 63-004 Tulce
2	AGAT	2019	2022	PL	”Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. Grupa IHAR” Smolice 146 ; 63-740 Kobylin
3	SM ORION	2022	2024	PL	Hodowla Roślin Smolice sp. z o. o. Grupa IHAR, Smolice 146, PL-63-740 Kobylin
4	POGO	2023	2025	PL	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o. ul. Kasztanowa 5 ; 63-004 Tulce
5	SM KASTOR	2023		PL	”Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. Grupa IHAR” Smolice 146 ; 63-740 Kobylin
6	SM TALES	2023	2025	PL	”Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. Grupa IHAR” Smolice 146 ; 63-740 Kobylin
7	SM CYRKON	2024		PL	”Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. Grupa IHAR” Smolice 146 ; 63-740 Kobylin
8	SM FILEMON	2024		PL	Hodowla Roślin Smolice sp. z o. o. Grupa IHAR, Smolice 146, PL-63-740 Kobylin
9	NEFRYT	2025		PL	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o. ul. Kasztanowa 5 ; 63-004 Tulce

Tabela 2. Łubin wąskolistny. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru 2025

Punkt doświadczalny	SDOO Słupia	ŚODR Modliszewice	SDOO Węgrzce
Powiat	Jędrzejów	Końskie	Kraków
Kompleks rolniczej przydatności gleby	Pszenny dobry	Zbożowo-pastewny mocny	Pszenny bardzo dobry
Klasa bonitacyjna gleby	III a	III a	II
pH gleby w KCl	6,1	5,2	6,0
Przedplon	Pszenica ozima	Pszenżyto ozime	Rzepak ozimy
Data siewu	28.03.2025	03.04.2025	02.04.2025
Obsada nasion (szt/m ²)	100	100	100
Data zbioru	23.07.2025	21.08.2025	21.08.2025
Nawożenie mineralne - kg/ha			
N (kg/ha)	15	15	-
P ₂ O ₅ (kg/ha)	50	50	40
K ₂ O (kg/ha)	75	75	60
Środki ochrony roślin			
Zaprawa	Nitragina	Nitragina	Nitragina
Herbicyd (na/ha)	Boxer 800 EC – 4l	Boxer 800 EC+Wing P 462,5 EC – 1l+2l	Stomp Aqua 455 CS + Boxer 800 EC – 1,5l+3l Fusilade Forte 150 EC – 1,2l
Adiuwant (na/ha)	Atpolan Soil Maxx - 0,5l	-	-
Insektycyd (na/ha)	Cyperkill Max 500 EC-0,05l Karate Zeon 050 CS – 0,15l	Inazuma 130 WG – 0,3l Decis Mega 50 EW – 0,15l Cyperkill Max 500 EC – 0,05l	Cyperkill Max 500 EC-0,05l

Tabela 3. Łubin wąskolistny. Plon ziarna odmian (%wzorca). Rok zbioru 2025

Lp	Odmiana	SDOO Słupia	ŚODR Modliszewice	SDOO Węgrzce
<i><u>Wzorzec dt z ha</u></i>		<u>25,5</u>	<u>24,8</u>	<u>33,5</u>
1	SALSA	117	94	104
2	AGAT	85	112	99
3	POGO	111	89	107
4	SM KASTOR	88	110	109
5	SM ORION	101	118	96
6	SM TALES	114	95	96
7	SM CYRKON	94	90	95
8	SM FILEMON	96	82	100
9	NEFRYT	94	110	94

Wzorzec 2025 – wszystkie badane odmiany

Tabela 4. Łubin wąskolistny. Plon ziarna odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2025, 2024, 2023

Lp	Odmiana	2025	2024	2023	2024-2025	2023-2025
<i><u>Wzorzec, dt z ha</u></i>		<u>27,9</u>	<u>22,0</u>	<u>30,4</u>	<u>25,0</u>	<u>26,8</u>
1	SALSA	105	100	99	103	101
2	AGAT	99	110	105	104	104
3	POGO	103	106	102	104	103
4	SM KASTOR	103	99	99	101	100
5	SM ORION	104	104	105	104	104
6	SM TALES	101	99	103	100	101
7	SM CYRKON	94	100	-	97	-
8	SM FILEMON	94	-	-	-	-
9	NEFRYT	99	-	-	-	-
Liczba doświadczeń		3	3	3	6	9

Wzorzec: 2025, 2024, 2023 – wszystkie badane odmiany

Tabela 5. Łubin wąskolistny. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby (odchylenia od wzorca). Lata zbioru 2025, 2023-2025

Lp	Odmiana	Brunatna plamistość liści		Antraknoza		Zgorzel naczyniowa	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
Wzorzec		9,0	9,0	9,0	8,9	8,6	8,7
1	SALSA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0
2	AGAT	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
3	POGO	0,0	0,0	0,0	-0,2	-0,4	-0,1
4	SM KASTOR	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,0
5	SM ORION	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,1
6	SM TALES	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0
7	SM CYRKON	0,0	-	0,0	-	0,1	-
8	SM FILEMON	0,0	-	0,0	-	-0,1	-
9	NEFRYT	0,0	-	0,0	-	-0,1	-
Liczba doświadczeń		3	9	3	7	2	7

Wyniki pochodzą tylko z tych doświadczeń w których dana choroba wystąpiła; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą
Wzorzec: w roku 2025, 2023-2025 wszystkie badane odmiany

Tabela 6. Łubin wąskolistny. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca). Lata zbioru: 2025, 2023-2025

Lp	Odmiana	Wyleganie w fazie końca kwitnienia (skala 9°)		Wyleganie przed zbiorem (skala 9°)		Długość okresu wegetacji (liczba dni)		Wysokość roślin (cm)		Masa 1000 ziaren (g)	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
Wzorzec		9,0	8,6	8,2	8,1	111	106	60	55	131,4	127,7
1	SALSA	0,0	-0,3	-1,5	-0,9	112	110	5	4	0,0	-3,0
2	AGAT	0,0	-0,2	0,5	0,0	112	106	2	1	6,1	7,6
3	POGO	0,0	-0,1	-0,2	0,0	111	106	-1	-2	2,0	-0,7
4	SM KASTOR	0,0	-0,1	0,8	0,4	112	106	0	0	-2,0	-0,8
5	SM ORION	0,0	0,3	0,8	0,4	109	105	3	1	2,5	6,4
6	SM TALES	0,0	0,3	-0,2	0,1	109	105	-2	-2	-4,3	-0,8
7	SM CYRKON	0,0	-	-1,2	-	108	-	-6	-	-10,9	-
8	SM FILEMON	0,0	-	0,1	-	110	-	-3	-	-5,9	-
9	NEFRYT	0,0	-	0,8	-	112	-	2	-	12,8	-
Liczba doświadczeń		3	7	1	5	3	9	3	9	3	9

Wyleganie: wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

Wzorzec: w roku 2025, 2023-2025 - wszystkie badane odmiany,

Długość okresu wegetacji - liczba dni od siewu do dojrzałości technicznej

Wykaz odmian łubinu wąskolistnego znajdującego się w Krajowym rejestrze w roku 2025

Lp	Odmiana	Rok rejestracji
niesamokończące wysokoalkaloidowe		
1	KARO ^{x/}	2001
2	OSKAR ^{x/}	2012
niesamokończące niskoalkaloidowe		
3	AGAT	2019
4	BAZALT	2019
5	BOLERO	2016
6	DALBOR	2011
7	FURMAN	2020
8	JOWISZ	2016
9	KORAL	2016
10	KURANT ^{x/}	2014
11	LAZUR ^{x/}	2015
12	NEFRYT	2025
13	NERON	2017
14	POGO	2023
15	ROLAND	2017
16	RUMBA	2015
17	SALSA	2015
18	SAMBA	2017
19	SM CYRKON	2024
20	SM FILEMON	2024
21	SM KASTOR	2023
22	SM ORION	2022
23	SM TALES	2023
24	SWING	2019
25	TANGO	2012
26	TWIST	2020
27	TYTAN ^{x/}	2016
28	ZEUS ^{x/}	2002
29	ZORBA	2021
samokończące niskoalkaloidowe		
30	BORUTA ^{x/}	2002
31	HOMER	2018
32	REGENT	2009
33	SONET ^{x/}	1999
34	SZOT	2018

^{x/}- odmiana niebadana w latach 2021-2024

Charakterystyka odmian łubinu wąskolistnego wpisanych do Krajowego rejestru w roku 2025

Charakterystyki opracowane są przez COBORU w oparciu o wyniki wieloletnie uzyskane na terenie całego kraju.

NEFRYT

Odmiana niesamokończąca, niskoalkaloidowa, przeznaczona do uprawy na nasiona paszowe. Plon nasion średni do dużego, plon białka bardzo duży. Masa 1000 nasion duża. Zawartość białka ogólnego w nasionach bardzo duża, tłuszczu surowego średnia, alkaloidów bardzo mała, włókna surowego mała. Termin kwitnienia i dojrzewania roślin nieco późniejszy od średniej, okres kwitnienia średni. Rośliny dość wysokie. Odporność roślin na wyleganie w fazie końca kwitnienia i przed zbiorem średnia. Równomierność dojrzewania średnia. Odporność na fuzaryjne więdnienie i na antraknozę – średnia, na szarą plamistość liści – większa od średniej. Optymalna obsada roślin w uprawie na nasiona około 100 szt./m².

